

Kilyén Ilka laudációja

„Irigyeljük a vén Európától *Kilyén Ilka* műsorát” – adja hírül a kanadai magyarság folyóirata az erdélyi színművésznő immár húsz esztendeje bemutatott, és azóta is műsoron lévő önálló estje, az *Ágról szakadt madár* című „csángó ballada” kapcsán. És bizony irigylésre méltó az a közösség, az a nemzet, amelynek olyan szószólója van, mint amilyen a marosvásárhelyi Kilyén Ilka, akit határokon és tengereken innen és túl ismer a magyarság apraja-nagyja. Aki immár több mint 30 esztendeje – amióta 1977-ben a marosvásárhelyi Színművészeti Főiskolán lediplomázott –, fáradhatatlanul szolgálja nemzetét, menti és népszerűsíti a magyar népi és irodalmi kultúra felbecsülhetetlen kincseit, és életével, munkásságával példát mutat mindenkinek, aki magyarnak és embernek született erre a világra.

Kilyén Ilka Marosvásárhelyen nőtt fel és ma is az intenzív kultúréletéről nevezetes város megbecsült polgára, az Állami Színház Tompa Miklós társulatának tagja, és nem utolsó sorban az erdélyi magyar előadó művészet egyik legjelentősebb személyisége. Sokszínű tehetségét a színpadon vígjátéki és drámai szerepekben egyaránt bizonyította, ám szinte kifogyhatatlan művészi energiaforrásaiból merítve évtizedek óta a saját maga által válogatott zenés és irodalmi műsoraival lép fel odahaza csakúgy, mint a világ bármely táján, ahol magyarok élnek.

Ugyanolyan hittel és lelkesedéssel mond verset, énekel népdalt vagy adja elő egész estét betöltő műsorát Marosvásárhelyen, Kolozsváron, Zentán, Marosvécsen, Csíksomlyón, Rév-Komáromban, Újvidéken, Torontóban, Münchenben, Bécsben és Stockholmban zsúfolt házak előtt, vagy éppen Budapesten színházakban vagy a Parlament karácsonyán, miként szabadtéren is, kopjafa- vagy székely kapu állításakor, könyvbemutatón, szoboravatáson, emlékünnepeken. De fellép a szórványmagyarság elfelejtett, apró falvaiban, ősi templomaiban, akár tucatnyi hallgatóság előtt is. Ott van mindenütt, ahol a magyar kultúrát szolgálni lehet, ahol szükség van vigaszra vagy tanításra, nevetésre vagy biztatásra, hogy műsoraikról emelkedett lélekkel, jövőbe vetett hittel távozzon a közönség.

Első önálló műsorával, a *Kései sirató József Attiláért* c. verses összeállítással 1980-ban mutatkozott be Temesvárott, a költő születésének 75. évfordulóján. A nagysikerű *Ágrólszakadt madár – Ballada a csángó sorsról* c. verses-énekes műsorát 1990-ben mutatta be a marosvásárhelyi Vártemplomban. Az archaikus imádságok, balladák, dalok, híradások, dokumentumok egy hánytatott sorsú népcsoport, a moldovai magyarok monumentális emlékei. „A műsor rólunk szól: az életről, a halálról, örömről, bánatról, fájdalomról, reményről, szerelemről.” – vallja a művésznő. A *Tűz – kiáltó szó a megmaradásért* c. műsora az erdélyi sors, a helytállás gyönyörű himnusza, míg a *Virágzik számban az átok* című összeállításával a még a magyarságnál is mostohább sorsú, erdélyi cigányság kultúrájának állít emlékművet. Ezek és ezrek hallgatják évek óta élőben és lemezzről *Karácsonyi rege – Karácsonyok a Kárpát-medencében* című műsorát, melyet népi karácsonyi dalokból és a magyar irodalom gyöngyszemeiből állított össze úgy, hogy különböző helyszínekre kalauzoljon el: az alföldi pusztára, a székely havasokra, illetve a lágerben, ostromgyűrűben vagy épp meghitt családi otthonokban eltöltött karácsonyokra. Ezt a műsort lányával Ritziu Ilka Krisztinával együtt adja elő, férje, Ion Ritziu színművész zongorakíséréte mellett. Gyönyörűséges asszonyi vallomás az anyaságról a *Jött egy csoda* c. műsora, amelynek ma – amikor fogyatkozik a nemzet és bomlanak a családi kötelékek – különleges fontossága van. Az erdélyi sorsról szól *Szétszórtan* c. műsora, amelyet Gróf Bánffy Miklósné Váradi Aranka naplójának dramatizálásával készített. És mert vigadni, mulatni a legnehezebb időkben szokott az ember, *Vadvirágos erdő szélén* c. nótás műsorával feleleveníti a magyar nótakincs gyöngyszemeit, *Derűs Erdély* c. önálló estjével pedig a Tamási Áron, Nyíró József, Wass

Albert írásain és a népköltészet alkotásain keresztül a sajtóságos erdélyi humor világába enged betekintést. *Aranyország* című estje az 1000 éves Mezőség múltját eleveníti fel.

Azt hinné az ember, mindez, valamint a hűséggel, odaadással végzett a családayai munkája – teljes embert igénybe vevő feladatot jelent. Kilyén Ilka azonban nem így gondolja. Mert művészi munkája mellett szerteágazó közéleti tevékenységet is folytat. Elnöke a *Székely Színház Egyesületnek*, amely a Tompa Miklós Társulat művészi producióit hivatott segíteni, és pályázatok lebonyolításával, más művészeti ágazatokkal való kapcsolattartással foglalkozik, illetve a színház művészei és műszaki személyzetének szakmai fejlődését hivatott biztosítani work-shopok, konferenciák, szakmai találkozások szervezésével. Ezen kívül kuratóriumi tag és ötletgazda a *Helikon – Kemény János Alapítványban*, részt vesz az évente Marosvécsen megrendezett ünnepek megszervezésében, és ugyanitt művészi feladatot is vállal, verset mond, műsort vezet. Ugyanakkor a negyedévenként megrendezett irodalmi megemlékezések (Áprily-est, Dsida-est, Jánosi Andor-est, Reményik-est, Kós Károly-est stb.) művész – előadója is. Túl ezen, Kilyén Ilka a *Maros megyei EMKE* kulturális alelnöke, több olyan program kitalálója és szervezője mint a F fiatal tehetségek tavasza, vagy a Marosvásárhelyi Napok Magyar dalestje, illetve a Vásárhely visszavár c. műsor (olyan művészek részvételével akik valamilyen módon kötődnek a városhoz), vagy a Sokszínű Vásárhely című költői est, amely a városban élő nemzetiségek (örmény, zsidó, német, román, lengyel, roma) költészetéből vett válogatás. Ugyancsak alelnöki tisztséget vállalt a városban működő *Lorántffy Zsuzsanna Kulturális Egyesületnél*, ahol – amint mondja: „szervező, zsűritag, előadó vagyok. Mindenes.”

”Egy örökmozgó, szüntelenül cselekedni, szólni, tenni akaró színész, sokat és sokféle szereplő szuggesztív előadóművész esetében kell-e külön beszélnünk a közéleti tevékenységről, elvégre a dobogón, rivaldafényben végzett munkája már eleve tömegeket befolyásoló, termékenyítő hatású közszolgálat? Kilyén Ilkáról beszélve mégis túl kell lépnünk a költői kérdésen: a színpadon kívül is olyan szerteágazó és közhasznú az, amit végez, hogy nem lehet, nem szabad szó nélkül átsiklanunk fölötte. Fontos egyesületek, alapítványok fáradhatatlan és ötletgazdag képviselőjeként is eredményesen kamatoztatja tudását, szervezőképességét, kiapadhatatlannak tűnő energiáit. Oktatva, vetélkedőket kezdeményezve, ifjak talentumait pallérozza önkéntesen. Pályatársak műsorait kínálja föl önzetlenül a közönségnek és népszerűsíti a médiában. Megannyi meghitt, szűk körű megnyilvánulást illetve visszhangos tömegrendezvényt tesz emlékezetesebbé hozzájárulásával. És még hosszasan sorolhatnók ilyen tekintetben is áldásos ténykedéseit. De álljunk meg itt, a lényeg egy: nélküle a közéletünk is szegényebb lenne.” – írja róla a helyi sajtóban Nagy Miklós Kund, író, a marosvásárhelyi Népújság főszerkesztője.

Kilyén Ilkát 1998-ban az EMKE **Kemény János díjjal** és 2006-ban a Magyar Művészetért Kuratóriuma **Bartók Béla Emlékdíjjal** tüntette ki.

Méltatását zárjuk a művésznő saját szavaival. Kilyén Ilka ekképpen beszél magyarságáról: „József Attilával vallom: Magyarnek lenni nem jog, nem kötelesség, hanem megmásíthatatlan tény, amin Isten sem segít, ha baj - amit a pokol sem éget föl, ha dicsőség. A nemzetiség nem pusztá osztályozás, de örömkeltő és bajhozó valóság - nemcsak nemzetünk magyar, hanem egyenként is magyarok vagyunk... Az emberiségnek éppen magyar mivoltunkkal tartozunk.”

Medgyessy Éva, újságíró